

คำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเกี่ยวกับหน้าที่ของอิสราเอลในฐานะผู้ยึดครอง

เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2024 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UNGA) ได้รับรอง มติ 79/232 ซึ่งร้องขอความเห็นปรึกษา จาก ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) เกี่ยวกับ “หน้าที่ของอิสราเอลเกี่ยวกับการมีอยู่และกิจกรรมของสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ และรัฐที่สามในและที่เกี่ยวข้องกับดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT)”

เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2025 ICJ ได้ให้ความเห็นปรึกษา โดยกล่าวถึงกรอบกฎหมายที่ควบคุมหน้าที่ของอิสราเอลในฐานะ ผู้ยึดครอง และความรับผิดชอบต่อสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ และรัฐที่สามที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านมนุษยธรรมและการพัฒนาใน OPT

ศาล ยืนยันเขตอำนาจของตน ภายใต้ มาตรา 65 ของธรรมนูญ ICJ และ มาตรา 96 ของกฎบัตรสหประชาชาติ โดยยืนยันว่าสมัชชาใหญ่มีอำนาจในการขอคำแนะนำจากศาล ศาล ปฏิเสธข้อโต้แย้ง ที่ว่าร้องขอนั้นมีลักษณะทางการเมืองหรือทับซ้อนกับประเด็นที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลในคดี แอฟริกาใต้ต่ออิสราเอล (การประยุกต์ใช้สนธิสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์) โดยไม่พบ “เหตุผลอันน่าสนใจ” ที่จะปฏิเสธคำร้อง ศาลเน้นว่าคำถามนี้มี ลักษณะทางกฎหมาย และอยู่ในขอบเขตของหน้าที่ปรึกษาของศาลอย่างเต็มที่

สิ่งสำคัญคือต้องเน้นว่า หน้าที่ของ ICJ ในคดีนี้เป็นการตีความ ไม่ใช่การสืบสวน ศาล ไม่ได้มอบหมายให้ตรวจสอบหรือตัดสินการกระทำที่แท้จริงของอิสราเอล แต่มีหน้าที่ ชี้แจงหน้าที่ทางกฎหมายของอิสราเอล ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศในฐานะผู้ยึดครองและรัฐสมาชิกสหประชาชาติ แม้ว่าศาลจะทราบดีถึงรายงานจำนวนมากของสหประชาชาติและสื่อที่กล่าวหาว่ามีการละเมิดในภาษาและเวสต์แบงก์ แต่ศาลไม่ได้ประเมินหรือตัดสินข้อเท็จจริงเหล่านั้นอย่างอิสระ ข้อมูลบริบทที่นำเสนอที่เกี่ยวกับการกระทำของอิสราเอลและสภาพการณ์ด้านมนุษยธรรมจึง ไม่ได้มาจากความเห็นปรึกษาเอง แต่มาจาก แหล่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะและมีการบันทึกไว้อย่างดี ซึ่งช่วยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความรุนแรงของข้อค้นพบของศาล

อิสราเอลเป็นผู้ยึดครอง

ICJ ยืนยันว่า อิสราเอลยังคงเป็นผู้ยึดครอง ใน ฉนวนกาซา และส่วนอื่น ๆ ของ ดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง ตามความหมายของ มาตรา 42 ของกฎระเบียบกรุงเฮกปี 1907 และ อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่ปี 1949 แม้จะมีการที่เรียกว่า “การถอนตัว” ในปี 2005 แม้ว่าอิสราเอลจะถอนการมีอยู่ทางทหารอย่างถาวรและการตั้งถิ่นฐานออกจากกาซาในขณะนั้น ศาลระบุว่าอิสราเอลยังคง ควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ เหนือ พรหมแดน น่านฟ้า น่านน้ำอาณาเขต ทะเบียนประชากร และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งรักษาระดับอำนาจที่กำหนดการยึดครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ศาลชี้แจงว่า การควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่ การประจำการของกองทหาร เป็นตัวกำหนดว่ามีการยึดครองหรือไม่ ดังนั้น อิสราเอล มีหน้าที่ทางกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบ ของผู้ยึดครอง รวมถึง หน้าที่ในการ

ปกป้องพลเรือน รับรอง ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยสาธารณะ และเคารพ อธิปไตยและสิทธิของ ประชากรที่ถูกยึดครอง ภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายสิทธิมนุษยชน

หน้าที่ต่อสวัสดิการของประชากรพลเรือน

ภายใต้ **มาตรา 55 และ 56 ของอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่** ผู้ยึดครองมีหน้าที่รับผิดชอบหลักและโดยตรง ใน การรับรอง **การจัดหาอาหาร การดูแลสุขภาพการแพทย์ และสาธารณสุข** ของประชากรภายใต้การควบคุมของตน หน้าที่เหล่านี้เป็น **หน้าที่ที่ไม่สามารถต่อรองได้** ซึ่งต้องปฏิบัติตาม **ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้ยึดครอง**

เฉพาะเมื่อผู้ยึดครอง **ไม่สามารถจัดหาให้ประชากรได้อย่างแท้จริง** เท่านั้นที่สามารถยอมรับและอำนวยความสะดวก ในการดำเนินการช่วยเหลือโดยรัฐอื่นหรือองค์กรมนุษยธรรมที่เป็นกลาง แม้ในกรณีนั้น **มาตรา 59** ระบุให้ ผู้ยึดครองต้อง **“ยินยอมและอำนวยความสะดวก”** การดำเนินการดังกล่าว **“ด้วยวิธีการทั้งหมดที่มีอยู่”** การ **ขัดขวางหรือจำกัด** ความพยายามในการช่วยเหลือใด ๆ ขัดแย้งกับอนุสัญญา และหากทำให้เกิดการขาดแคลน หรือความอดอยาก อาจถือเป็น **การละเมิดร้ายแรง** และ **อาชญากรรมสงคราม** ภายใต้กฎหมายจารีตประเพณี ระหว่างประเทศ

ความเห็นของศาลระบุหน้าที่เหล่านี้ในแง่กฎหมายที่เป็นนามธรรม ไม่ได้ **ประเมินการกระทำของอิสราเอล** ในภาษา ใดๆก็ตาม รายงานจากสหประชาชาติและองค์กรมนุษยธรรมอย่างกว้างขวางได้บันทึกข้อจำกัดที่แพร่หลาย เกี่ยวกับอาหาร น้ำมันเชื้อเพลิง และเวชภัณฑ์ — สภาพการณ์ที่สอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับข้อห้ามทางกฎหมายที่ ICJ อธิบายไว้

การห้ามก่อให้เกิดความอดอยากและการลงโทษแบบกลุ่ม

ICJ ยืนยัน ว่า **การทำให้พลเรือนอดอยากเป็นวิธีการทำสงครามถูกห้ามอย่างเด็ดขาด** ภายใต้ **มาตรา 54 ของ พิธีสารเพิ่มเติม I (1977), มาตรา 55–59 ของอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่ และ กฎข้อ 53 ของกฎหมาย มนุษยธรรมจารีตประเพณีระหว่างประเทศ** การห้ามนี้ครอบคลุมถึงนโยบายหรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ประชากร พลเรือนขาดแคลนสิ่งของที่จำเป็นต่อการอยู่รอด รวมถึงอาหาร น้ำ น้ำมันเชื้อเพลิง และยา

แม้ว่าศาลจะไม่ได้ประเมินหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำในพื้นที่ แต่ได้ชี้แจงว่า **การขัดขวางการช่วยเหลือโดย เจตนา หรือ การจัดการสิ่งของจำเป็น** อาจเทียบเท่ากับ **การละเมิดร้ายแรง** และ **อาชญากรรมสงคราม** ภายใต้ กฎหมายระหว่างประเทศ **มาตรฐานทางกฎหมาย** จึงชัดเจน แม้ว่าศาลจะไม่ได้นำไปใช้กับสถานการณ์จริง

รายงานอิสระจากหน่วยงานของสหประชาชาติและองค์กรมนุษยธรรมระบุว่าข้อจำกัดที่กำหนดในภาษาทำให้เกิด **ความหิวโหยรุนแรงและการล่มสลายทางการแพทย์** แม้ว่ารายงานเหล่านี้ไม่ได้ถูกตรวจสอบโดยศาล แต่แสดงให้เห็นถึง **ประเภทของสถานการณ์ที่การให้เหตุผลทางกฎหมายของ ICJ กล่าวถึงโดยตรง** — สถานการณ์ที่ การขาดแคลนสิ่งของจำเป็น หากเป็นเจตนา จะถือเป็น **การใช้ความอดอยากเป็นวิธีการทำสงคราม** และ **รูปแบบ หนึ่งของการลงโทษแบบกลุ่ม** ที่ถูกห้ามภายใต้ **มาตรา 33 ของอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่**

ศาลยังยืนยันว่าการห้ามดังกล่าวเป็น **สิ่งที่ไม่สามารถยกเลิกลงได้** แม้ในสถานการณ์ของความขัดแย้งทางอาวุธ หรือความกังวลด้านความปลอดภัยที่ต้อง **รัฐไม่สามารถอ้างเหตุผลด้านความปลอดภัยเพื่อให้เกิดการละเมิด บรรทัดฐานที่มีผลบังคับใช้ของกฎหมายระหว่างประเทศ** รวมถึงการห้ามความอดอยาก การลงโทษแบบกลุ่ม และการปฏิเสธสิทธิในการกำหนดตนเอง หน้าที่เหล่านี้เป็น **หน้าที่ที่สมบูรณ์และมีผลผูกพัน** โดยไม่คำนึงถึง สถานการณ์ทางทหารหรือการเมือง

หน้าที่ในฐานะสมาชิกของสหประชาชาติ

ในฐานะ **สมาชิกของสหประชาชาติ** อิสราเอลมีหน้าที่ **ร่วมมือโดยสุจริต** กับองค์กรตาม **มาตรา 2(2) และ 2(5) ของกฎบัตรสหประชาชาติ** และต้องเคารพ **สิทธิพิเศษและความคุ้มครอง** ของสหประชาชาติ หน่วยงานของตนและบุคลากรตาม **มาตรา 105 ของกฎบัตร** และ **อนุสัญญาปี 1946 ว่าด้วยสิทธิพิเศษและความคุ้มครองของสหประชาชาติ (CPIUN)** การคุ้มครองเหล่านี้ยังคงมีผลบังคับใช้ในช่วงความขัดแย้งทางอาวุธและการยึดครอง

ICJ ยืนยันว่าอิสราเอลต้อง **เคารพและปกป้องบุคลากร ทรัพย์สิน และสถานที่ของสหประชาชาติ** และต้อง **อนุญาตและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของหน่วยงานของสหประชาชาติ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น **UNRWA** ศาลไม่ได้ทำการค้นพบเกี่ยวกับเหตุการณ์เฉพาะ แต่เน้นว่าการแทรกแซงการดำเนินงานของสหประชาชาติหรือการโจมตีบุคลากรของตนจะถือเป็น **การละเมิดร้ายแรงของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ**

เพื่อให้บริบท แหล่งข้อมูลของสหประชาชาติรายงานว่า ระหว่าง **ตุลาคม 2023 ถึงปลายปี 2025 มีบุคลากรของสหประชาชาติมากกว่า 190 คน** — ส่วนใหญ่จาก UNRWA — **ถูกสังหารในปฏิบัติการทางทหารของอิสราเอลในกาซา** ซึ่งเป็น **จำนวนผู้เสียชีวิตสูงสุดของบุคลากรสหประชาชาตินับตั้งแต่ปี 1945** อาคารและโรงเรียนของสหประชาชาติ ซึ่งพิภักได้ถูกส่งให้กับทางการอิสราเอล ถูกโจมตีซ้ำหลายครั้ง แม้ว่า ICJ จะไม่ได้ประเมินข้อเท็จจริงเหล่านี้ ความเห็นของศาลกำหนดกรอบกฎหมายที่ต้องใช้ในการประเมินการกระทำดังกล่าว

อิสราเอลต้องไม่ขัดขวางการกำหนดตนเองของประชาชนปาเลสไตน์

สิทธิของประชาชนในการกำหนดตนเอง เป็น **บรรทัดฐานที่มีผลบังคับใช้ของกฎหมายระหว่างประเทศ (jus cogens)** และเป็นรากฐานของระบบกฎบัตรสหประชาชาติ สะท้อนอยู่ใน **มาตรา 1(2) และ 55 ของกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 1** ของทั้ง **ICCPR และ ICESCR** และได้รับการยอมรับว่าเป็นหน้าที่ **erga omnes** ที่มีต่อชุมชนระหว่างประเทศโดยรวม

ในความเห็นปรึกษาปี 2025 ศาลตัดสินว่าอิสราเอล **ต้องไม่ขัดขวางการใช้สิทธินี้ของประชาชนปาเลสไตน์** รวมถึงโดย **การขัดขวางการดำเนินงานของสหประชาชาติหรือรัฐ** ที่ส่งเสริมสวัสดิการและการพัฒนาของพวกเขา การขยายกฎหมายภายในหรือการควบคุมด้านบริหารของอิสราเอลไปยัง OPT ศาลพบว่า **ไม่สอดคล้องกับหน้าที่เหล่านี้** และขัดขวางการปกครองตนเองของปาเลสไตน์

ICJ เรียกคืน **ความเห็นปรึกษาปี 2024** ซึ่งประกาศว่า **การตั้งถิ่นฐานของอิสราเอลในเวสต์แบงก์นั้นผิดกฎหมาย** และกำหนดให้อิสราเอล **ยุติการขยาย อพยพการตั้งถิ่นฐานที่มีอยู่ และให้การชดเชย** แม้ว่าความเห็นปี 2025 จะไม่ได้ตรวจสอบพัฒนาการที่ตามมา บันทึกสาธารณะระบุว่าอิสราเอล **ยังคงขยายการตั้งถิ่นฐาน** และผู้นำทางการเมือง **สนับสนุนการผนวกอย่างเปิดเผย** การสังเกตเหล่านี้ ดึงมาจากรายงานภายนอก ให้บริบทเพื่อเข้าใจการกีดเขาอย่างต่อเนื่องของการกำหนดตนเองของปาเลสไตน์ในแง่ของคำวินิจฉัยก่อนหน้าของศาล

สรุป

ความเห็นปรึกษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศปี 2025 เป็นการยืนยันที่สำคัญของหน้าที่ทางกฎหมายที่ควบคุมการมีอยู่ของอิสราเอลในดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง มันชี้แจง แต่ไม่ได้ตัดสิน หน้าที่ของอิสราเอลในฐานะผู้ยึดครอง รัฐสมาชิกสหประชาชาติ และผู้เข้าร่วมในระเบียบกฎหมายระหว่างประเทศ บทบาทของศาลคือ

กำหนดกฎหมาย ไม่ใช่ ประเมินหลักฐานหรือกำหนดความผิด — การแยกแยะที่รักษาความเป็นกลางของศาล ในขณะที่เสนอการตีความที่มีผลผูกพันของบรรทัดฐานระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ความเห็นนี้ให้ **กรอบกฎหมายที่ชัดเจน** ซึ่งการกระทำของอิสราเอลสามารถถูกประเมินโดยหน่วยงานที่มีอำนาจอื่น ๆ ได้ มันกำหนดว่า:

- อิสราเอลยังคงเป็น **ผู้ยึดครอง** ในกาซาและเวสต์แบงก์
- มี **ความรับผิดชอบหลัก** ต่อสวัสดิการของพลเรือน
- ต้อง **เคารพการดำเนินงานของสหประชาชาติ และ ปกป้องบุคลากรด้านมนุษยธรรม**
- ต้อง **ไม่ขัดขวางการกำหนดตนเองของปาเลสไตน์** และ
- ต้อง **ละเว้นจากการกระทำใด ๆ ที่เทียบเท่ากับการทำให้อดอยาก การลงโทษแบบกลุ่ม หรือการผนวก**

ศาลยังย้ำว่า **หน้าที่เหล่านี้เป็นสิ่งที่สมบูรณ์และไม่สามารถยกเลิกได้** ข้อพิจารณาด้านความปลอดภัย ไม่ว่าจะร้ายแรงเพียงใด **ไม่สามารถแทนที่บรรทัดฐานที่มีผลบังคับใช้** เช่น การห้ามทำให้อดอยาก การลงโทษแบบกลุ่ม และการปฏิเสธสิทธิในการกำหนดตนเอง

ในแง่ของข้อค้นพบของ ICJ และหลักฐานที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับสภาพในกาซาและเวสต์แบงก์ **สมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติควรพิจารณาการร้องขอให้ศาลอาญาระหว่างประเทศ (ICC) ประเมินการกระทำของอิสราเอล** ในแง่ของ **มาตรการชั่วคราวปี 2024 ความเห็นปรึกษาปี 2024 และ ความเห็นปรึกษาปี 2025** ความคิดริเริ่มดังกล่าวจะเปลี่ยนจุดเน้นจากการชี้แจงไปสู่ **ความรับผิดชอบ** เพื่อให้แน่ใจว่าการละเมิดบรรทัดฐานที่มีผลบังคับใช้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางกฎหมาย

นอกจากนี้ สมัชชาใหญ่สามารถขยายการสอบสวนนี้เพื่อรวม **หน้าที่ของหน่วยงานของสหประชาชาติและรัฐสมาชิกเอง** โดยประเมินว่าการกระทำของพวกเขา — หรือการไม่กระทำ — สอดคล้องกับมาตรฐานความสุจริต และการร่วมมือที่กำหนดโดยกฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ

คำวินิจฉัยของ ICJ จึงให้ไม่เพียงแต่คำแถลงของกฎหมาย แต่ยังเป็น **เส้นทางสู่การบังคับใช้** การรักษาคำวินิจฉัยเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ ความน่าเชื่อถือของสหประชาชาติ และหลักการสากลของความยุติธรรมและมนุษยธรรมที่ทั้งสองสิ่งนี้ตั้งอยู่